පଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ

ବନାମ

ଲଭ ସିଂହ ଇତ୍ୟାଦି

ଜୁଲାଇ 19, 1996

[କେ. ରାମସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ଜି.ବି. ପଟ୍ଟନାୟକ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ନିଦ୍ରାକାରକ ଔଷଧ ଏବଂ ମନଃ ପ୍ରଭାବୀ ପଦାର୍ଥ ଅଧିନିୟମ, 1985:

ଅଫିସର ପାହ୍ୟାର ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଖୋଜାଯିବାର ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ସୂଚନା ପାଇବାର ଅଧିକାର - ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଂଘନ - ଧରାପଡ଼ିବାର ପ୍ରଭାବ ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରୟୋଗର କୌଣସି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଗାଣିତିକ ସୂତ୍ର ସ୍ଥିର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ – ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାକୁ ନିଜସ୍ୱ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ- ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ଲେଖାର ଅନୁପସ୍ଥିତି ଯାହା ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାହା ଛାଡ଼ କରାଯାଇଥିଲା- ମାମଲାରେ ଦୀର୍ଘ ବିଳମ୍ବ- ଏ'ପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ଖଲାସ ହୋଇଛନ୍ତି – ଦୋଷମୁକ୍ତି ଆଦେଶରେ କୌଣସି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଲୋଡ଼ା ନଥିଲା ।

ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ବଲବୀର ସିଂହ, **[1994] 3 SCC 299** ; *ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଜସବୀର ସିଂହ,* **[1996] 1 SCC 288** ଏବଂ *ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ପୃଥ୍ୱି ଚାନ୍ଦ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,* [**1996] 2 SCC 37, କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।**

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା: ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 730/1996 ଇତ୍ୟାଦି ।

ସିଆରଏଲ.ଏମ. ସଂଖ୍ୟା 13695/1990- ଏମ(ଏ) ରେ ପଞ୍ଜାବ ଏବଂ ହରିୟାଣା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ତା 22.01.91 ରିଖର ରାୟ ତଥା ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଆର.ଏସ. ସୁରୀ ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 730/1996 ରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ପାଇଁ ସତୀଶ ଭିଗ ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 731/1996 ରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ପାଇଁ ପି.ଏନ. ପୁରୀ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା:

ଅନୁମତି ମଞ୍ଜୁର କରାଗଲା ।

ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ନିଦ୍ରାକାରକ ଔଷଧ ଏବଂ ମନଃ ପ୍ରଭାବୀ ପଦାର୍ଥ ଅଧିନିୟମ, 1985 ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ଥିତ । ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କୁ ବିଚାରଣରୁ ଖଲାସ କରାଯାଇଥିଲା କାରଣ ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବାନ ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଯାଇନଥିଲା ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50 ଅଧୀନରେ ସେମାନେ ଅଫିସର ପାହ୍ୟାର ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ତଲାସୀ ନେବା ପାଇଁ ହକଦାର । ଏହାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ବିଚାରକୁ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଏ କାରଣ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କର ତଲାସୀ ନେବାର ଆଇନଗତ ଅଧିକାର ଅଛି । ଉକ୍ତ ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କର ସୂଚନାର ଅନୁପସ୍ଥିତି ସେମାନଙ୍କ ଅଭିଯୋଗର ବୈଧତା ପାଇଁ ଦୁର୍ବଳତା ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି *ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ* ବନାମ *ବଲବୀର ସିଂହ,* [1994] 3 SCC 299 ରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, *ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ* ବନାମ *ଜସବୀର ସିଂହ,* [1996] 1 SCC 288 ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅନ୍ୟ ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ତଦନ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରହିବ ଯେ ସେ ତଦନ୍ତ ସମୟରେ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଜଣାଇବେ ଯେ ସେ ଅଫିସର ପାହ୍ୟାର ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ତଲାସୀ ନେବାର ଅଧିକାରପ୍ରାପ୍ତ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଲିଖିତ ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଯେ ତାଙ୍କୁ ଏପରି ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ ସେହି ଅଧିକାର ପରିତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହା ସମସାମୟିକ ପ୍ରମାଣ ଭାବରେ ଅଭିଲେଖର ଏକ ଅଂଶ ହେବ । ଏହାପରେ, ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଧାରା 50 ର ଅନୁପାଳନ ନ କରିବାର ଦାବି ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରହିବ ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାରଣ ସମୟରେ ବିଚାର କରିବେ ଯେ, ତଲାସୀ କରିଥିବା ଅଧିକାରୀ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ସତ୍ୟ ଭାବରେ ସେହି ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ଜଣାଇଥିଲେ କି ନାହିଁ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ କେବଳ ଜଣେ ଅଫିସର ପାହ୍ୟାର ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ତଲାସୀ ହେବାର ସେହି ଅଧିକାର ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ କି ନାହିଁ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ:

> "ପ୍ରମାଣର ମୂଲ୍ୟାୟନ ଏବଂ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିର ସାମଗ୍ରିକତା ବିଷୟ ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ । ସେହି ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ, ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଯେହେତୁ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ବିଚାରପତି ଲିଖିତ ଭାବରେ କିଛି ନ ଥିବାରୁ ଅଭିଯୋଜନର ମାମଲାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ନଥିଲେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦୋଷମୁକ୍ତିକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିଛନ୍ତି ।"

ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ବନାମ *ପ୍ରିଥି ଚାନ୍ଦ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,* [1996] 2 SCC 37 ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଧାରା 50 ର ଉଲ୍ଲଂଘନର ପ୍ରଭାବକୁ ଆହୁରି ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବିଚାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ କହିଛନ୍ତି ଯେ ତଲାସୀ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରି ଅଭିଲେଖ ଏବଂ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଥିବା ଯେ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଆବଶ୍ୟକତା ଉଲ୍ଲଂଘନ କରି ଜବତ ହୋଇଥିବା ଚୋରା ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ବିଚାରକୁ ଅବୈଧ କରେ ନାହିଁ । ଧାରା 50 ଜଣେ ଅଫିସର ପାହ୍ୟାର ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ତଲାସୀ ହେବାର ଅଧିକାରକୁ ବିଚାର କରେ । ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଜଣାପଡିଥିଲା ଯେ ସେହି ଆଧାରରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଖଲାସୀକୁ ନିନ୍ଦା କରାଯାଇଥିଲା । ମାମଲାରେ ଦୀର୍ଘ ବିଳମ୍ବକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିବା ଖଲାସୀରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଛନ୍ତି ।

ଅଫିସର ପାହ୍ୟାର ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଅଭିଯୁକ୍ତର ତଲାସୀ ନେବାର ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ସୂଚନା ପାଇବାର ମୂଲ୍ୟବାନ ଅଧିକାର ରହିଛି ବୋଲି ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଆଇନଗତ ସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ତଲାସୀ ଅଧିକାରୀ ସର୍ବଦା ଧାରା 50 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଦତ୍ତ ସମ୍ମାନଜନକ ଅଧିକାରକୁ ପୂରଣ କରି ତଲାସୀ କରିବେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାକୁ କେଉଁ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଚୋରା ସାମଗ୍ରୀ ଜବତ କରାଯାଇଥିଲା, ଯଥା, ତଲାସୀ କରାଯିବାର ସମୟ, କେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ଏହାକୁ ଜବତ କରାଯାଇଥିଲା, ପୋଲିସ ପରିବହନରେ ଚୋରା ସାମଗ୍ରୀ ଥିବା କିମ୍ବା ଲୁଚାଇବା ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ବିଷୟରେ ପୂର୍ବରୁ ସୂଚନା ପାଇଥିଲା କି ନାହିଁ, ଜଣେ ଅଫିସର

ପାହ୍ୟାର ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ପୋଲିସଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା କି ନାହିଁ; ତଲାସୀ ଏବଂ ଜବତ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଗିରଫଦାରୀରୁ ଖସିଯିବ କି ନାହିଁ କିମ୍ବା ଚୋରା ସାମଗ୍ରୀ ନଷ୍ଟ କିମ୍ବା ଦୂରେଇ ନିଆଯିବ ଏବଂ ସମସ୍ତ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେବ କି ନାହିଁ, ସେ ସମସ୍ତ ଉପରେ ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲା ଏହାର ନିଜସ୍ଵ ବାସ୍ତବିକ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଏବଂ ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରୟୋଗର କୌଣସି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଗାଣିତିକ ସୂତ୍ର ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାକୁ ନିଜସ୍ଵ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିବ । ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ଲେଖା ନ ଥିବାରୁ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତଦନ୍ତ କରିଥିବା ଏବଂ ଚୋରା ସାମଗ୍ରୀ ଜବତ କରିଥିବା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ସେହି ଅଧିକାରକୁ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଛାଡ଼ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ହୋଇଥିବା ଦୀର୍ଘ ବିଳମ୍ବ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଆମେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦୋଷମୁକ୍ତି ଆଦେଶକୁ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ମାମଲା ନୁହେଁ ।

ତେଣୁ, ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରାଯାଉଛି । ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଉଛି ।

ଟି.ଏନ.ଏ.

ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ଖାରଜ କରାଯାଇଛି ।

<u>ଅସ୍ଵୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଂଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ଵୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦିକା : ଶ୍ରୀମତୀ ଜୟା ମୁଖାର୍ଜୀ,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ